

MIASTO LUBLIN

Oficjalne otwarcie
obchodów Europejskiej
Stolicy Młodzieży
w Akademickim Centrum
Kultury i Mediów UMCS
„Chatka Żaka” w Lublinie

MIASTO MŁODYCH

Lublin jest pierwszym polskim miastem, które zostało wybrane Europejską Stolicą Młodzieży (w 2023 roku). Nadawany przez Europejskie Forum Młodzieży tytuł ma na celu wspieranie pozycji młodych ludzi, promocję ich udziału w życiu społecznym i wzmacnianie tożsamości europejskiej.

Iwona Hofman

Instytut Nauk
o Komunikacji Społecznej i Mediach
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

W ybitny włoski filozof Francesco Cataluccio w początkach tego stulecia postawił następującą diagnozę: „Jest już oczywiste, że XX wiek był także stuleciem, w którym tragiczne zwycięstwo odniosła niedojrzałość; słowem – był wiekiem Piotrusia Pana. Kult młodości przybrał odmienną, bardziej radykalną postać: dorośli nabrali ochoty na zachowanie młodości, na młodzieńcze myślenie, na postępowanie i ubieranie się jak młodzież. Za wzorzec istoty idealnej obrano dziecko” (*Niedojrzałość. Choroba naszych czasów*, Kraków 2006). Można przyjąć tę tezę ze zrozumieniem, obserwując m.in. trendy i pokazy mody, ulegając animacjom reklamowym wykorzystującym symbole dzieciństwa, fascynując się kulturą mangi, ale nie można zgodzić się z wymową tego twierdzenia. Dlaczego filozofa zatruwa „tragiczne zwycięstwo niedojrzałości”, a nie intryguje wartość tego stanu ducha, którą można opisać jako entuzjazm, spontaniczność, intuicyjność odróżniania dobra i zła, wspólnotowość, wierność ideałom, sprawczość?

Podobno już starożytni narzekali na młodzież. Spór klasyków z romantykami miał podłoże generacyjne – najsłynniejsza w polskiej literaturze poetycka gloryfikacja młodości zawiera katalog haseł, które brzmią bardzo współcześnie (gdy pominąć historyczną atrybucję). Czytamy oto bowiem w Mickiewiczowskiej *Odzie do młodości*: „Młodości! Dodaj mi skrzydła!”, „Młodości, ty nad poziomy / Wylatuj, a okiem słońca, / Ludzkości całe ogrody / Przenikaj z końca do końca”, „Młodości! Tobie nektar żywota / Natenczas słodki, gdy z innymi dzielą”, „Razem młodzi przyjaciele!... / W szczęściu wszystkiego są wszystkich cele”. Zaryzykuję, niekanoniczną interpretację *Ody*..., sublimując z jej treści: wigor obywatelski, sprawczość, wspólnotę.

W krajobrazie współczesnego, zmediatyzowanego świata można poprowadzić dyskusję o młodzieży na osi odległych schematów i wyobrażeń. Z jednej strony bowiem, istotnie, kult młodości w sensie fizyczności zawiązał myśleniem milionów ludzi (moda, naśladownictwo zachowań, medycyna estetyczna, infantylizacja), z drugiej – został zakłócony naturalny porządek, w którym doświadczenia rodziców stanowiły kanwę porozumienia międzypokoleniowego (dzisiaj dzieci podpowiadają funkcjonalne wybory, np. telefonów i aplikacji), a oprócz tego młodzi dorośli długo (za długo) pozostają w domu rodzinnym (z wygody, a może z obawy i niepewności?). W ponadczasowej

perspektywie – trzeba to przyznać jednoznacznie – młodość kojarzy się z optymistycznym projektem życia i poczuciem, że można.

Nieosiągalne? Trudne! Mamy to!

W 2023 roku Lublin jako pierwsze miasto w Polsce uzyskało tytuł Europejskiej Stolicy Młodości. Inicjatywę starania o tytuł podjęli młodzi mieszkańcy Lublina zainspirowani przez pozarządową Fundację Sempre a Frente, ich własną, bo założoną i prowadzoną przez dwudziestolatków. Formalnie miasto miało mocne argumenty: ponad 30 proc. jego mieszkańców to ludzie młodzi, do 30. roku życia, wzrasta liczba uczennic i uczniów w szkołach ponadpodstawowych (z 27,5 tys. w roku szkolnym 2018/2019 do 30 tys. w roku szkolnym 2022/2023), akademickość stanowi ważny element wizerunku Lublina (9 uczelni wyższych, ponad 200 kierunków studiów, blisko 59 tys. studentek i studentów w roku akademickim 2022/2023, w tym blisko 8800 z zagranicy, z ponad 110 krajów, co daje 15-proc. wskaźnik umiędzynarodowienia), miasto ma skonkretyzowaną politykę młodzieżową.

W trakcie przygotowań aplikacji wybuchła pandemia i rozpoczęła się wojna w Ukrainie. Te dwa trudne wydarzenia nie osłabiły wiary mieszkańców i władz Lublina, że warto kontynuować pracę. Na dużą skalę rozwinął się wolontariat napędzany dobrą energią młodzieży. Technologie informacyjne ułatwiały zarządzanie etapem przygotowań. Fundacja Sempre a Frente artykułowała wprost: za mało nas widać w mieście, choć stanowimy o atrakcyjnym określeniu Lublina jako miasta młodych. W uzasadnieniu przyznania tytułu ESM, w dokumentach Europejskiego Forum Młodości, można przeczytać, że przeważała otwartość i dostępność miasta gotowego do wspierania potrzeb, pomysłów i marzeń młodych ludzi z całej Polski i Europy. Dialog międzypokoleniowy i międzykulturowy

prof. dr hab.
Iwona Hofman

Medioznawczyni i politolożka, prowadzi badania w dziedzinie dziennikarstwa jakościowego i paryskiej „Kultury”. Dyrektorka Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS, prezesa Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej, przewodnicząca Komitetu Nauk o Komunikacji Społecznej i PAN oraz Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN, członkini Rady Doskonałości Naukowej.
iwona.hofman@mail.umcs.pl

Inauguracja programu Europejskiej Stolicy Młodości w Centrum Kultury w Lublinie

MIASTO LUBLIN

oraz przestrzenie spotkań były atutami kandydatury. Zaowocowała akcja #Poznajmy się, która umożliwiła przeprowadzenie badań potrzeb i oczekiwań młodzieży wobec przyjaznego miasta, jakim widzą Lublin jego władarze.

Co zrobiliśmy?

Pospolite ruszenie młodzieży i mieszkańców Lublina wierzących w potencjał zmian nastąpiło 16 marca 2023 roku. Podczas inauguracji ESM prezydent Lublina Krzysztof Żuk powiedział m.in.: „Energia i zapał młodzieży są warunkiem koniecznym harmonijnego rozwoju miasta, uwzględniającego dobro wielu różnych grup społecznych”. A potem odbyło się wielkie „dzieje się”: 1000 zrealizowanych inicjatyw z obszaru kultury, sportu i edukacji, 10 mln zł na inicjatywy młodzieżowe, 2,3 mln zł na przestrzenie młodzieżowe, w ramach Centrum Pomocy Dzieciom w Lublinie: 200 godzin udzielonej pomocy psychologicznej, 1800 godzin indywidualnego wsparcia psychologicznego dla dzieci, 1500 odebranych telefonów pierwszego kontaktu, w ramach akcji „Przedsiębiorcze dzieciaki”, „Przedsiębiorcza młodzież”, „Uczeń i uczennica przyszłości”, „Check IT”, „Lublin Skills Up!”, „Kompetencje jutra”: 400 warsztatów we współpracy z 300 partnerami dla 9 tys. uczestniczek i uczestników. W ramach programu Miasto Kultury młodzież zrealizowała 97 projektów za ponad 1,5 mln zł, w programie Dzielnica Kultury – 28 projektów za ponad 500 tys. zł, Młodzież Inspiruje Dzielnice – 69 inicjatyw dzielnicowych za 300 tys. zł, a ponadto utworzono nową kategorię stypendiów kulturalnych dla młodzieży powyżej

13. roku życia. Młodzież uruchomiła osiem nowych miejsc spotkań, których nazwy wiele mówią, np. Baza, ReWir, „Po prostu Fajne Miejsce”, Punkt Kultury. Miejsca te odwiedziło około 10 tys. zainteresowanych, a władze miasta przeznaczyły na ich rozwój 2,3 mln zł.

Dane liczbowe, choćby najbardziej imponujące, nie pozwalają na kompleksową ocenę ESM. Nie oddają bowiem nastroju radości i odprężenia, który towarzyszył festiwalom, dyskusjom, pokazom, spotkaniom autorskim. Przykładowo Festiwal Młodej Poezji w Muzeum Literatury im. Józefa Czechowicza i występy slamerów w przestrzeniach lubelskiego Staro Miasta były niepowtarzalnymi okazjami poznania wierszy i wrażliwości młodych twórców oraz ich odbiorców. Słuchając głosu młodych, szybko rewidujemy poglądy oparte na kliszach. Poeci i slamerzy odsłaniają świat niedostępny dla większości z nas, mówiąc o znaczeniu przyjaźni, współdziałaniu, potrzebie szukania sensu poza rytualnym odtwarzaniem praktyk znanych z domu lub ze szkoły. Wielką w tym zasługą Fundacji Heuresis (również młodzieżowej), prezentującej problemy młodych ujęte w formy artystyczne m.in. podczas Festiwalu Stolica Języka Polskiego w Szczepieszynie (gdzie ESM miała swoją odsłonę w sierpniu 2023 roku). Jakim językiem porozumiewamy się między pokoleniami, a jakim młodzi obrazują świat? Zastanowienie nad tą kwestią to efekt ESM niemierzalny, ale wymierny społecznie i kulturowo.

Wartości dodane

Uporządkowanie miejskiej polityki młodzieżowej według priorytetów młodych mieszkańców Lublina

Warsztaty plenerowe
w Lublinie

MASTO LUBLIN

spowodowało racjonalizację działań w ramach Młodzieżowej Rady Miasta (funkcjonującej od 2005 roku), Rady Studentów (utworzonej w 2021 roku) oraz rozbudowanej współpracy w miejskich komisjach. Powstały Szkolne Budżety Obywatelskie umożliwiające uczniom i uczniom decydowanie o sposobach realizacji ich potrzeb, aranżacji sal edukacyjnych i stref relaksu, zakupie roślin i zwierząt, zakupie książek do biblioteki, utworzeniu minimiasteczka rowerowego. Systemowe ramy polityki młodzieżowej Lublina wyznaczają: Akademia Miasto, oparta na edukacji obywatelskiej, Miejski Aktywator Młodzieżowy, dysponujący mikrograntami na działania społeczne i obywatelskie, Wolontariat Lubelski, wykorzystujący niezwykle doświadczenia ESM jako dzielenie się odpowiedzialnością za innych. Mamy więc do czynienia z dobrymi praktykami, które mogą być naśladowane w wielu miastach jako sprawdzony model włączenia młodzieży w zarządzanie miastem w wybranych sektorach.

Historia, tradycja, różnorodność, wielokulturowość miały wpływ na charakter ESM w Lublinie, czego przekonującym dowodem są informacje na temat inicjatyw międzynarodowych: ponad 600 uczestników z 13 państw brało udział w Kongresie Współpracy Transgranicznej 2023 „Miasto Młodych”, zrealizowano Europejskie Forum Młodzieży, odbywały się wizyty studyjne i wymiany młodzieżowe w ramach projektów: „Młodzież dla Miasta, Miasto dla Młodzieży”, „Edukacja to relacje”, „W poszukiwaniu wspólnej historii”, „Pamięć Zachodu, pamięć Wschodu”. Spośród tych wszystkich przedsięwzięć warto zwrócić uwagę na przestrzeń młodych Hej! – pierwszą, łączącą lokalną społeczność z Polski, Ukrainy i Norwegii – oraz 37 projektów Szkolnych Budżetów Obywatelskich, a także działalność Centrum Informacji i Rozwoju Młodzieży. Należy również podkreślić znaczenie obecności licznej młodzieży ukraińskiej i białoruskiej, która znajduje w Lublinie schronienie i spokój. Integracji międzynarodowej i międzykulturowej sprzyjają gry miejskie, lekcje muzealne, spacerzy z przewodnikiem miejskim, scharakteryzowane w hasle: „Odkryj Lublin – zainspiruj się historią naszego Miasta!”. Jedną z poważniejszych wartości dodanych jest zredefiniowanie misji właściwej dla Lublina: „Ważne jest, by w kolejnych latach głos młodych był w mieście jeszcze lepiej słyszany, by młodzi byli w centrum myślenia o Lublinie jako dobrym miejscu do życia (...) potrzeby młodych osób i ich głos powinny stać się bardziej centralne w działaniach miasta”. Symbolicznym wyrazem ciągłości idei ESM jest Aleja Europejskiej Stolicy Młodzieży Lublin 2023.

Dobre praktyki naukowe

W strukturze Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej od 2013 roku funkcjonuje Forum Młodych

MIASTO LUBLIN

Medioznawców i Komunikologów, zrzeszające młodzież akademicką, w tym studentów i doktorantów poszukujących dodatkowych możliwości kształcenia i prowadzenia badań. Forum jest ewenementem w towarzystwach naukowych, ale postawienie na młodych badaczy przynosi więcej niż obiecujące rezultaty. Z satysfakcją obserwuję rozwój m.in. programu mentoringowego (czyli konsultacji i opieki doświadczonych badaczy spoza macierzystej uczelni), czasopisma „Com.press”, redagowanego przez młodych badaczy i otwartego przede wszystkim na ich prace, seminariów i webinarów. Działalność forum jest odpowiedzią na pytania, co i jak zrobić, żeby zachęcić młodzież do studiowania i pracy naukowej. To ważne pytania, bo stawiane przy deficycie kandydatów do pracy badawczej i regresie społecznego ruchu naukowego. Uniwersytety i towarzystwa naukowe przestają stanowić dla młodzieży atrakcyjne miejsca rozwoju zainteresowań z powodów praktycznych (niskie wynagrodzenia, brak czasu na działalność społeczną, niekiedy skostniałe formy działania). Dlatego każda inicjatywa zgłaszana przez młodzież powinna być dyskutowana i podejmowana z nadzieją na realną wymianę doświadczeń między pokoleniami. Zarządzając wydziałami, instytutami, towarzystwami, komitetami naukowymi, twórzmy możliwości takiej współpracy. Starajmy się zaszczepić własne pasje, nadając współczesny wymiar figurze akademickiego mistrza, tj. partnera w poznawaniu prawdy i przewodnika na drodze naukowych awansów. ■

Zdjęcia zamieszczone w artykule dzięki uprzejmości Kancelarii Prezydenta Miasta Lublin.

Widowisko multimedialne
Lublin is YOUth

Chcesz wiedzieć
więcej?

compress.edu.pl

lublin.eu/lublin/esm2023

www.youthforum.org